

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

7. Quotuplex sit recta intentio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

quapiam formula deligenda, in muniõrum, officiorum, grauiorumque negotiorum susceptione potissimè adhibenda est: in aliis quoque omnibus, quauis tanti momenti sunt; sed expeditius & longè minùs operosè.

Vt, si quopiam proficisci, studere, scribere, loqui, cõcionari, docere, animam remittere, & aliorum quiduis uolero: in promptu habeam oportet finè ad quem sum procreatus, qui Deus est, ad quem non aliter, quàm ex instituti mei rationibus, & sine cõstituto mihi tendendum est. Itaque celerrima mentis acie prospiciam, quàm sit istud mihi, rationibusque instituti mei consentiens, & utilis illis, qui in eo ceteris præluxere, conforme: retardetne, an ad celsiora promoveatur sit, nec ne quidpiam, cui ratio melior aduerferet? Quæ pauca si veraciter, si frequenter frequententur, mirè ualebunt ut intentionis rectitudo ad purum excoquatur. Sed iam quotuplex sit dicamus.

C A P V T VII.

Quotuplex sit recta intentio.

HAnc mihi ueniã, vel breuitatis, vel perspicuitatis gratia hoc loco dari potest. Io, ut uerbis uti liceat, nouis quidè, at minimè à cõmuni usu remotis, sed quæ maximè familiaribus, & ad rerum naturam magis accedentibus. Atque ita,

Ex antè dictis hîc est repetendum, omnem eam intentionem, generatim loquendo, rectam esse, quæ rationi rectæ conformis est: tunc autem conformis est, quando id uult, quod conuenienter ad finem si tæ naturæ propositum, uelle potest. Si uerò quæsieris, quid sit recta ratio? equidem iudicium est non de prauitã, diuinæ uoluntati se conformans, à natura nobis inditum, adeoque à bonis praua secernens, ut quamuis non nemo affectus prauitate ad deteriora rapiatur, nihilominùs quid melius foret agnoscat, & in alijs laudet, suamque petora se tantis vicem doleat. Denique hæc est quæ conscientiam uellicat & tranquillat, faciliusque ab vnoquoque sentitur, quàm quid sit exponitur.

Iam uerò perpèdendo quid intentio recta spectet, quodue moueatur, quadifariam eã diuido. Primam, uoco rectam necessariã, hoc est, id spectantè, quod necessariò spectandũ esse, recta ratio docet: id què; locum habet, quotiescumque uel præceptis obedire, uel prohibita uitare statuimus. Quod ipsum quoniã duplex est, poteris, si ad lubescit, necessariã istam, iterum bifariam diuidere, nempe in eam quæ mandata perficit, & eam quæ uitandis prohibitis inuigilat: quibus nomen philosophicum si cupis inditum, positiuam illam, negatiuam hanc, appelles licet: at sine his commodè potest intelligi. Interim huius distinctionis etiam erit utilitas, ut perspicaciùs, partiatim intuendo, iudicemus an rectitudinis intentionis quippiam desit, deesset autem, si in harum partium altera quidquam deforet; hoc est, si uel agenda perficere, uel cauenda uitare nolle mus.

Altera

Altera intentio recta, est intentio virtutis, quam intelligo cum spectata quadam certæ & specialis virtutis exercitatione, vel affectuone aliquid agimus. Vt si, quia officij nostri ratio hoc exigit, quia fidelitas, liberalitas, fortitudo, castitas, misericordia, caritas, corporis ad animum subiectio, paupertas, obedientia, vel virtus alia diligitur, & ex eius dilectione, vel ipsamet, vel aliquid ad eam conducens exercetur. Curandumque nobis est, vt non tantillo isto cõtenti simus, si mali nihil agimus, & quomodo cumq; recte egerimus. Quãtis enim nihil nimirum contendendũ sit, non est nisi solutissimæ remissionis animi, id solũ velle ne quid mali fiat, vel vt boni quidpiam fiat, sed in partẽ certam, certamq; virtutem destinãdus est conatus, fietq; longè fructuosior: cum enim actionũ frequentatione, reddamur magis habiles & prompti, ad eadẽ eodem iterum modo producẽdas; si nostras actiones ita facere consuefcimus, vt solam intentionem rectã generatim spectemus, fiet vt ad intentionis rectæ obseruationem reddamur promptiores & firmiores: at quamdiu hinc restiterimus, neque singularem virtutem aliquam spectauerimus, nullam virtutem, sed tantummodo vniuersam quamdam ad bona seruanda, mala vitanda cautionem firmabimus. Cũ autem in possessione plurimarum virtutum, sint huius vitæ vera diuitiæ & vera perfectio, multas verò comparare non possis, nisi singulas compares; enitendum nobis est, vt quantum dabitur, quantum vires & opportunitas ferent, ad alicuius virtutis peculiaris adeptionem quasi scopum collimemus.

Sed hoc ipsum duobus modis contingit, nempe animi solo voto, & rei cuiuspiã propria & naturali vi. Solo animi voto, quiduis ad cuiusvis virtutis adeptionem referimus, quoties bonum aliquod Deo offerimus vt eam consequamur, vt si eleëmofynam, vel orationem, vel ieiunium, ad fortitudinem, zelum, perseverantiam à Deo impetrandam obtulero: & quidem vt omnia nobis diuinitus expectanda sunt, ita plurimum valet hæc ratio. Nec tamen satis est, nostros etiam conatus exigente Deo, vnde adiungendus quoque alter est modus, quando cognatas virtuti actiones, easque quæ illius progignendæ vim habent idèd vsurpamus, vt eiusmodi virtutem consequamur: itaque vt fortitudinem acquiramus, & dura patimur, & non temerariè pericula subimus, vt liberalitatẽ, damus; vt deuotionem, oramus; vt animi æquitatem, affectus premimus: vbi, quo similiiores virtuti, & magis arduæ actiones sensuique ac deprauato sui amori aduersæ fuerint, tanto virtutibus progignendis accommodatiores erunt, ideoq; in hoc Religiosorum proborum vigilare oporteret industriam, vt eiusmodi actionum copiam comminisci, earumque exercendarum occasionem nancisci possint.

Tertium rectæ intentionis genus, intentionem perfectionis nuncupare, distinctionis gratia possumus, etsi hoc nomen vt varium est & latè spectat possit plura complecti. Illam verò perfectam intentionem intelligam, quæ non vnam virtutem, sed multas, easque, quàm commodè poterit plurimas, ex destinato petet, ardenti desiderio flagrans, vt quidquid agit, ex omni parte absolutis-

simum sit. Quare si quæpiam, dura patiendi occasio datur, & perfectam intentionem adiungis, non tantum inde patientiam exercere voles, sed caritatem, sed humilitatem, sed iustitiam luendis pro peccato pœnis, sed spem & in Deum fiducia, sed magnanimitatem, sed clementiam, aliasque virtutes quas rectum ipsarum natura & modus promptius obijcient.

Cum enim omnes inter se virtutes, quadam cognatione copulatae, earumque nonnullae quasi propinquiori iure sibi sint affines; ferè accidit, ut quoties aliquam ad te propius aduocaueris, altera quoque, pro familiaritate sororia, comes accedat, moxque plures aliae, ad primam inuitantis vocem, faciles irruant. Quod utinam tam diligenter frequentaretur ab omnibus, quam est omnibus utile! imò verò (si quartam quâ mox addo exceperis) nihil esse potest, vel ad perfectionem compendiosius, vel ad aeternitatem fructuosius.

Quippe hominum actiones, probitatis & improbitatis suae modum ex intentionis modo sumunt, itaque ambulatio, quae est natura sua indifferens, si ex libidine, odio, vindicta cupiditate, aliisque prauis desiderijs fiat, non tantum tot istis peccatorum probris inficitur, sed eo vituperabilior redditur, quo ardentior ad flagitium est voluntatis intentio. At si ambulare statuis, ex caritate in proximum, ex obedientia in Superiores, ex desiderio vitia & errores profligandi, ex auiditate martyrij, resque duras pro Christo perferendi, ex vera denique in Deum certitate; en ambulationem, quae cum vna sit, tot istis virtutibus insignitur, tot sibi aeterna praemia meretur, & quidem tanto celsiora, tantaque aestimationis futura, quanta voluntatis fuerit ad sanctè concupita contentio.

Sed ex hac vna, & quidem indifferente actione, animaduerte, carissime frater, quanta sit humanarum actionum si volumus dignitas, quanta damna nolumus. Non equidem ardua, periculorumque & laborum plena, sed in ijs ipsis quibus assueuisti, voluntatem solam, solam animaduersionem flagito: hanc si dederis, ea continuo, virorum sanctitate illustriam te numero inscribo. Orem magnam, & perfacilem paratu! Comedis, bibis, loqueris, taces, legis, oras, Deo sacrificas; hoc ipsum quod agis, hac perfecta intentione age: quam sunt ad manum paupertas, castitas, obedientia, humilitas, caritas, quae, praeter ceteras, propè in singulis exerceri admodum propriè possint? Exempla modumque proferrem, nisi & admodum essent familiaria, & vnum id esset, quod primo in tuo animo studiosius docetur.

Quartum & perfectissimum intentionis genus est, conformationis ad Deum; hoc vnum & solum summè querendo, ut Deo placeas, & ad eius voluntatē te conformes, ita ut nec tua, nec aliena vlla compedia, nec aeternitatis dāna nec lucra, nec virtutē vitiumque, nec euētus vllōs admodum magni facias, in vna Dei voluntate querenda habites, hanc non praeponas tantum, sed in ceteris vnam diligas, vnam inquiras, vnam se quaris; haec enim est omnium expetendorum atque fugiendorum norma certissima, virtutū fons, conciliatrix beatitudinis, rerū omnium optima

optima

optima gubernatrix, cui qui adheret, erroris sit expertus, & summo bono, omniq; perfectionis fonte perfruitur, celsiorq; terris & celis ingenitam mutabilitatem quadantenus exiit, & in diuinum traductus affectum non iam humana sapit, non tangitur vlla forte variata, non si fractus dissiliat orbis, si sus deq; res & iura misceantur, pestilentia, bella, clades ingruant, regna & imperia vellentur, dirissima quæque irruant; vna se diuina voluntate solatur, diuina iudicia suspicit, miratur, amplectitur; hinc tranquillitatem summam, hinc æternitatis immota quamdam in se, quatenus homini fas est, traducit imaginem.

Quem in sensum optimè D. Bern. inquit, Quoniã Scriptura loquitur, Deum omnia fecisse propter semetipsum, erit profectò vt factura sese quandoq; conformet & concordet auctori. Oportet proinde in eundem nos affectum quandocumque transire, vt quomodo Deus omnia voluit propter semetipsum, sic nos quoque nec nos ipsos, nec aliud aliquid, fuisse, vel esse velimus, nisi aq; propter ipsum; ob solam videlicet ipsius voluntatem, non nostrã voluptatẽ. Delectabit sanè, non tam nostra vel sopita necessitas, vel sortita felicitas, quàm quãdã eius in nobis & de nobis volutã adimpleta videbitur, quod & quotidie postulamus in oratione cum dicimus: Fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra. O amor sanctus, & castus! ô dulcis & suavis affectio! ô pura & defacata intentio voluntatis, eo certò defacatior & purior, quo in ea de proprio nihil iam admixtum relinquitur, eo suauior & dulcior, quo totum diuinũ est quod sentitur. Sic affici, deificari est. Quomodo stilla aque modica multo infusa vino, tota à se deficere videtur, dum & saporem vini induit & colorem; & quomodo ferrum ignitum & candens, igni simillimum fit, pristina propriãq; forma exutum; & quomodo solus luce perfusus aër, in eandem transformatur luminis claritatem, adẽ vt non tã illuminatus quàm ipsum lumen esse videatur: sic omnem tũc in Sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetipsa liquecere, atque in Dei penitus transfundi voluntatem. Quando hoc erit? quis hoc videbit? quis possidebit? quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Domine Deus meus, tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Putas, videbo templum sanctum tuum? Ego puto, non antè sanè perfectè impletum iri; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua. Ita vir sanctus; tuum vides, ex huius ad Deum conformationis præstantia, continuò ad æternã gloriã & felicitatis mentionem abripi, in qua demũ perfectã absolutamq; huius intentionis exercitationem fore pronũciat. Quod profectò vt verissimum est, ita non retardari, sed vel maximè hinc incitari ad eius desideriam & exercitium oportet: haud secus quàm ad Dei amorẽ, qui in altera solummodo vita perfectus erit, etiã in hac quantum licet ex ardescere solemus.

Igitur consultissimum est, & ab omni peccandi periculo remotissimum, diuinam voluntatem in rebus omnibus amare, in euentibus amplecti, in faciendis quærere, in futuris optare. Et quamuis aut dura, aut nostris de siderijs aduersa contingant, cum tamen nihil nisi diuina voluntate fiat, semperq; omnia iustè & sanctè faciat, id quidquid est velut à iustissimo Domino, & clementissimo patre ratione summa profectum, magna animi æquitate iudicijq; subiugatione laudemus:

mus: dicamus, & sentiamus, Iustus es Domine, & iusta iudicia tua: omnia quæ voluisti fecisti, in cælo, in terra, & in omnibus abyssis, nec est qui tuæ resistere possit voluntati. Egone, vermiculus, vt obsistam? quid melius & securius mihi, quàm tibi obsequi, quàm sapientissimæ & occultissimæ tuæ providentiæ semper adhærescere: Da mihi Domine gratiam, vt illam semper tota alacritate complectar, summo gaudio excipiam, solerti diligentia exquiram: nihil ab illa durū, nihil mihi proueniet ingratum: dixisti enim, & falsum esse nequit, te diligentibus, omnia cooperari in bonum. Diligam te, voluntatem tuam Domine requiram, nec timebo mala quamdiu tecum eris, eris autem, & in voluntate tua decori meo virtutem dabis, qui te quærentes minimè deseris.

Non est quidem locus differendi, de iis quæ multa quæri possent, latius dicam vbi de diuina providentia scripsero: hæc autem id satis sit, absque diuina voluntate, nihil omnino contingere, nihil esse: Deum autem nihil velle, nihil permittere, quod non iustissimis sanctissimisque de causis, licet nobis ignotis, velit: quapropter nihil esse, cui non possim (saltem postquam euenerit) ex eiusdem rationibus acquiescere, quibus id permiserit Deus, conuersusque Deum versus mentis oculis, serenitate innubila perfrui. Ecquis enim fando dicere audeat, non dico malum esse, sed non esse laudatissimum, idem in omnibus, eodem modo, eademque ratione velle quæ Deus? estne maior, certior, & ad deriuationem in ceteros aptior bonitas? & cuiusnam potius, quàm Dei erimus imitatione boni, conformatione perfecti?

At nonnumquam eiusmodi esse hæc fateor, vt absurdi non nihil, vel ab humanitate alieni inuoluere, vel præter modum ardua videantur: vt cum agitur de calamitatibus publicis, insultationibus improborum, de amicorum, fratrum, parentum morte, damnationeque æterna, & aliis id genus plurimis. Sed in his omnibus indubium est, posse mentem diuinis acquiescere iudicijs, tranquillari, idemque velle quod denique voluit Deus, eadem ratione, eadem qua ipse moderatione seruata. Quid enim? annon optimè, iustissimè, dicam & clementissimè in istis iudicauit? melius si non possum; quid velle melius possum, quàm quo fieri melius non potest? finge, si lubet, gerere me vicem Dei, vel, tantillo momento, esse Deum, aliud nollem, aliud non agerem: quidni ergo nunc idem velim, idemque actum comprobem?

Sed sunt, vt dixi, molestiora hæc & ratiore, & in quæ minùs necesse est incipientium oculos defigi, si tamen subinde conuertuntur, & tenebris offunduntur, paratum tutumque sit eis ad peitiorum aliquem asyllum, qui & caliginem leniter detergat, & ad faciliore, passim obuia conuertat.

Doceat hinc maximè parabiles erui spiritus diuitias, easque longè pretiosissimas; dum tamen qua methodo decet vtantur, vt quàm mox dicam.